

Türk Tabipleri Birliği

— Turkish Medical Association —

Radyolojide Malpraktis

DR. MUZAFFER BAŐAK

ŐIŐLI HAMIDIYE ETFAL EAH, RADYOLOJİ KLİNİĞİ

- Malpraktis Latince; “Male” ve “Prakxis” kelimelerinden türemiş olup, “kötü, hatalı uygulama” anlamındadır.
- 1862 Illinois Mahkemesi:

“Hekimler işlerini yaparken makul olan özeni ve dikkati göstermelidirler. Hekimin en iyisini yapması beklenmez. Aynı durumda olan hekimin gösterdiği dikkat ve özeni göstermesi yeterlidir.”

➤ Komplikasyon, Kabul Edilebilir Risk, Tıbbi Malpraktis Kavramları

- Sağlık mensubunun “kusur” olarak kabul edilebilecek bir hareketi olmasa bile en hafifinden en ağırına kadar her türlü zararlı sonuç ortaya çıkabilir. Bu şekilde ortaya çıkan ve tıbbi uygulamada “komplikasyon” adı verilen istenmeyen durumlar, hukuk açısından da makul karşılanarak “kabul edilebilir risk” olarak nitelendirilmekte ve tıbbi malpraktis olarak kabul edilmemektedir*.

➤ Radyolojide ‘retrospektif hata oranı’ %30 oranında*

- Anormal bulguların normal veya yanlış rapor edilmesi
- Bu oran akciğer kanseri tanısı alan hastaların eski radyogramlarına bakınca %90, meme kanseri tanısı alan hastaların eski mammogramlarına bakınca %75’ e çıkabiliyor ▲

➤ Günlük pratikte ‘real-time hata oranı’ ise %3-5 arasında*

*Lee, Cindy S., et al. "Cognitive and system factors contributing to diagnostic errors in radiology." *American Journal of Roentgenology* 201.3 (2013): 611-617.

▲ Berlin L. *Radiologic errors and malpractice: a blurry distinction.* *AJR Am J Roentgenol.*2007;189(3):517–22

➤ Tanısal radyoloji pratiğinde hataların;

- %70' i patolojinin fark edilmemesi ve dolayısıyla raporlanmamasından
- %30' u patolojinin fark edilip, yanlış raporlanmasından kaynaklanır

- En sık: mammografide kanseri atlamak
PA akciğer grafide tümörü atlamak
kas-iskelet radyolojisinde fraktürü atlamak

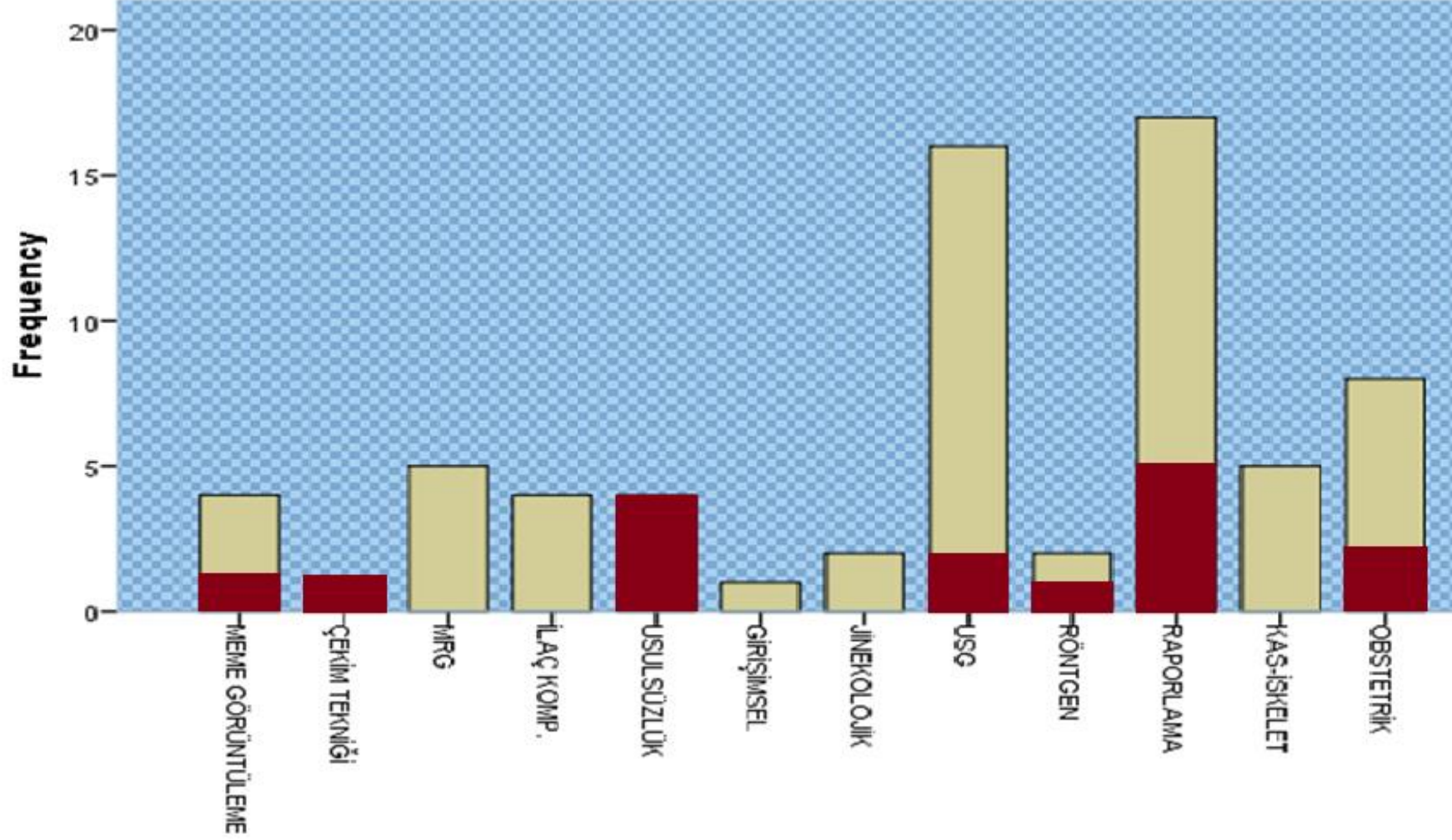
➤ Tanısal radyoloji pratiğinde yapılan hataları savunmak diğer branşlara göre daha zordur

- Atlanan veya yanlış raporlanan patolojinin elde görüntüsü mevcuttur (PACS, CD vs)
- Artık mevcudiyeti bilinen bir patoloji, ''aslında kaçırılmaması gereken'' olarak yorumlanmaya meyillidir (özellikle hukuk mensupları tarafından da seçilebilen patolojiler !!!)
- Hastanın kliniğine yansıyan olumsuz gelişmeler, yapılan hatanın ''daha vahim'' olarak algılanmasına neden olur

➤ İstanbul' da 2002-2016 Radyoloji Alanındaki Malpraktis Başvuruları

- Sonuçlanan başvuru sayısı: 69
- Sırasıyla: 17 dosya: raporlama hataları
 - 16 dosya: ultrasonografi ile ilgili (yarısı kalça USG !!!)
 - 8 dosya: obstetrik
 - 5 dosya: kas-iskelet (**tamamı atlanan fraktürler**), MRG
 - 4 dosya: meme görüntüleme
 - 4 dosya: usulsüzlük, ilaca bağlı komp.
 - diğerleri...

Malpraktis

Malpraktis

➤ Örnekler-1

MEMEDE BULUNAN KİTLENİN TÜMÖR OLDUĞUNUN ANLAŞILAMAMASI, HASTANIN TEDAVİDE GECİKMESİNE NEDEN OLUNMASI

YOK, PARA CEZASI

1-SAFRA KESESİ OLMAYAN HASTAYA SAFRA TAŞI TEŞHİSİ KOYMAK
2- TETKİK YAPMADAN SAFRA KESESİ OLMAYAN HASTAYI AMELİYAT ETMEK
3-BAŞKASINA AİT KAŞEYİ KULLANMAK-RAPOR DÜZENLEMEK

YOK, PARA CEZASI

HASTANIN BACAĞINA STENT TAKILMASI SONRASINDA HASTADA MRS ÜREMESİ VE HASTANIN ÖLMESİ

OK, İŞLEME GEREK YOK

BEBEĞİN ÇİFT TARAFLI KALÇA ÇIKIĞINI FARK ETMEYEREK TEDAVİDE GECİKMEYE NEDEN OLMAK

OK, İŞLEME GEREK YOK

MEME CA OLAN DAHA ÖNCE MASTEKTOMİ VE HISTEREKTOMİ AMELİYATI YAPILAN HASTANIN KONTROL RAPORUNDA "UTERUS DOĞALDIR" BİLGİSİNİN YER ALMASI

OK, İŞLEME GEREK YOK

L1 VERTEBRA KIRIĞINI TEŞHİS EDEMEMEK

OK, İŞLEME GEREK YOK

➤ Örnekler-2

KASIK FITİĞİNİ TEŞHİS EDEMEMEK + MUAYENE SONUCUNDA ÇELİŞKİLİ İFADELER KONUULLANARAK HASTANIN ENDİŞELENMESİNE NEDEN OLMAK- TEŞHİSİN YANLIŞ KONULMASI NEDENİYLE MAGDURİYETİNE NEDEN OLMAK	OK, İŞLEME GEREK YOK
ÇEKİLEN MR SONUCUNDA 2012 YILINDA SAFRAKESESİ ALINAN HASTANIN, SAFRA KESESİNİN NORMAL OLDUĞUNUN YAZILMASI HK.	OK, İŞLEME GEREK YOK
SEVKLE GELEN HASTALAR İÇİN İKİ FARKLI RAPOR (KONTRASTLI VE KONTRASTSIZ) DÜZENLEDİKLERİ İDDİASI.	YOK, 3 AY MESLEKTEN MEN
DÜZENLEDİĞİ USG RAPORUNDA ANOMALİ TEŞHİSİ KOYDUĞU BEBEGİN NORMAL GELİŞİMDE OLDUĞUNUN ANLAŞILMASI	YOK, 15 GÜN MESLEKTEN MEN
RENKLİ DOPPLER RAPORUNU ELLE BOYAMAK	YK, YAZILI UYARI
KALIN GIYSİLERLE ÇEKİLEN AKCİĞER FİLMİ NEDENİYLE ZATÜRE TEŞHİSİ KOYULAN ÇOCUK HASTANIN BAŞKA BİR KURUMDA ÇEKİLEN AC GRAFİSİNDE SOĞUK ALGINLIĞI TEŞHİS EDİLMESİ	YK, YAZILI UYARI

➤ Örnekler-3

TOMOGRAFI İÇİN VERİLEN İLAÇ NEDENİYLE HASTANIN BÖBREĞİNİN HASAR GÖRMESİ	YK, BİLGİ VERİLDİ İŞLEM E GEREK YOK
VOIDİNG RAPORUNU YANLIŞ YAZMAK	YK, BİLGİ VERİLDİ İŞLEM E GEREK YOK
ÇEKİLEN SAĞ VE SOL DİZ MR RAPORLARININ İKİSİNİN DE SOL DİZ OLARAK DÜZENLENMESİ VE YANLIŞ RAPOR	YK, BİLGİ VERİLDİ İŞLEM E GEREK YOK
HAMİLELİK KONTROLLERİ SIRASINDA BEBEĞİN BİR BACAĞINDA KEMİK OLMADIĞININ TESPİT EDİLEMEMESİ	YOK, PARA CEZASI

MALPRAKTİS DAVALARI

- ▶ Tıbbi kötü uygulama iddiasıyla başlayan süreç, tek bir disiplinin konusu değildir.
 - Tazminat sorumluluğu
 - Ceza sorumluluğu
 - Disiplin sorumluluğu
- ▶ Ceza, tazminat ve disiplin sorumluluğu konusunda; kamuda çalışan hekimler ile özelde çalışan hekimler arasında hem yargı yetkisi, hem soruşturma ve kovuşturma usulü, hem de sorumluluk açısından oldukça ciddi farklılıklar söz konusudur.

➤ Tazminat Sorumluluğu (Maddi ve Manevi Tazminat İstemli Hukuk Davaları)

Tazminata hükmedilebilmesi için;

1. Tıbbi uygulama sonucunda ortaya çıkmış bir zarar söz konusu olmalıdır
2. Doktora atfedilebilecek bir kusur söz konusu olmalıdır
3. Kusur ile ortaya çıkan zarar arasında bir illiyet bağı söz konusu olmalıdır

▶ Bu üç unsurdan biri eksikse tazminata hükmedilemez !!!

➤ Tazminat Sorumluluğu (Maddi ve Manevi Tazminat İstemli Hukuk Davaları)

- Tıbbi kötü uygulama nedeniyle davanın muhatabı olan tüm sağlık personelinin vakadaki kusur oranının ayrı ayrı tespit edilmesi gerekmektedir.
- Adli Tıp Kurumu raporu bu tür davaların olmazsa olmaz koşuludur.
- Maddi tazminata hükmedilebilmesi için uğranılan maddi zararın somut olarak ispatı gerekmektedir. Uğranılan maddi zarar somut olarak ispat edilemiyorsa maddi tazminata hükmedilemeyecektir.
- Manevi tazminatın zenginleşme aracı olarak kullanılmaması gerekmektedir. Bu nedenle, davacının sosyal ve ekonomik durumunun doğru bir şekilde araştırılması ve tespit edilmesi önem arz etmektedir.

➤ Tazminat Sorumluluğu (Maddi ve Manevi Tazminat İstemli Hukuk Davaları)

a) Kamuda Çalışan Hekimler Açısından

- Tıbbi kötü uygulama nedeniyle açılan maddi ve manevi tazminat davaları idare mahkemelerinde görölmektedir.
- Kamuda çalışan doktorlar aleyhine doğrudan dava açılmamaktadır. Bu davanın doğrudan muhatabı idare, yani Sağlık Bakanlığı'dır. Davanın kaybedilmesi halinde idarenin (Sağlık Bakanlığı) kusur nispetince personel olarak çalıştırdığı doktora rücu hakkı bulunduğundan; dava ilgili sağlık personeline (doktor ve diğer sağlık personeli) ihbar edilmekte ve bu suretle doktorların davaya davalı idare yanında müdahil olarak katılması sağlanmaktadır.
- Genel olarak idarenin sorumluluğu kusursuz sorumluluk ve hizmet kusuru esasına dayanmaktadır.

➤ Tazminat Sorumluluğu (Maddi ve Manevi Tazminat İstemli Hukuk Davaları)

b) Özel Sektörde Çalışan Hekimler Açısından

- Özelerde çalışan doktorlar aleyhine tıbbi kötü uygulama nedeniyle açılan maddi ve manevi tazminat davaları adli yargının görev alanına girmekte ve asliye hukuk mahkemelerinde görülmektedir.
- Doğrudan hekim aleyhine dava açılabilirdir. Genellikle hem hekim hem de özel hastane aleyhine birlikte dava açılmaktadır.
- Davanın kaybedilmesi ve kararın kesinleşmesi halinde, mahkemece hükmedilen tazminatın da doğrudan muhatabı aleyhe hükmedilen miktar nispetince hekimler olmaktadır.

➤ Ceza Sorumluluğu

- Tıbbi uygulama nedeniyle, ceza hukuku bakımından esasen hekimin genel olarak bir cezazsılık hali söz konusudur. Bu cezazsılık halinin temel dayanağı mağdurun rızasıdır.
- Tıbbi uygulama konusunda **hasta aydınlatılmalı ve rızası** alınmalıdır. Bu iki husus, tıbbi müdahalenin hukuka uygunluğunun ön şartıdır. Bu ön şartların yanı sıra, uygulamanın tıbbi gerekliliğe uygun bir şekilde yapılması zorunludur.
- ‘‘Aydınlatılmış onam’’ mevcut değilse, onamı veren ehil değilse veya uygulama tıp biliminin gereklerine göre yapılmadıysa; ceza hukuku bakımından taksirle öldürme, taksirle yaralama neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçlarından dolayı hekimin cezai sorumluluğuna gidilebilecektir !!!

➤ Ceza Sorumluluğu

a) Kamuda alışan Hekimler Açısından

- Kamuda alışan doktorlar hakkında yapılan ceza Őikayetlerinde, savcılık tarafından ceza soruşturması yapılabilmesi için, öncelikle Şüpheli doktor hakkında bağlı bulunduğu mülki idare amirinden soruşturma izni alınması gerekmektedir.
- Mülki idare amiri soruşturma izni vermezse, savcılık soruşturma yapamayacak ve dolayısıyla doktor hakkında ceza davası aılamayacaktır.

➤ Ceza Sorumluluğu

b) Özel Sektörde Çalışan Hekimler Açısından

- Kamuda çalışan doktorlar hakkında gerekli olan soruşturma izni, özelde çalışan doktorlar için geçerli değildir.

➤ Ceza Sorumluluğu

a-b) Kamuda / Özel Sektörde Çalışan Hekimler Açısından

- Soruşturmayı yapan savcılık, şüpheli doktorun ve varsa tanıkların ifadesini de alarak dosyayı topladığı diğer delillerle birlikte rapor için bilirkişiye gönderecektir. Bilirkişi raporu önemlidir; zira genellikle bu doğrultuda karar verilmektedir. Sonuç olarak; ya takipsizlik kararı verilecek ya da eylemine uyan suçtan cezalandırılması için iddianame tanzim edilerek ceza davası açılacaktır.

➤ Disiplin Sorumluluğu

- Hekimin tıbbi malpraktis sebebiyle disiplin sorumluluğu, tabip odası tarafından açılacak disiplin soruşturmasını ifade etmektedir. Bu soruşturma Tabip Odası Yönetim Kurulu tarafından başlatılabileceği gibi, hasta yahut yakınları tarafından Tabip Odası' na yapılan bildirim ya da yakınma içeren başvuru sonucu veya Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi' nin istemi üzerine başlatılabilir. Her tabip odasının yetkisi odanın bulunduğu bölgeyle sınırlı olması sebebiyle, bölge dışında bir şikâyetin varlığı ya da soruşturmaya sebebiyet verecek bir durumun oluşması halinde; tabip odaları görüşlerini Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi' ne ve olayın olduğu bölge tabip odasına bildirmekle yükümlüdür.

➤ Tıbbi Kötü Uygulamaya Karşı Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası

Resmi Gazete Tarihi: 21.07.2010
Resmi Gazete No: 27648
Yürürlük Tarihi: 30.07.2010
Son Değişiklik: RG, 28.08.2012-28395

A. SİGORTANIN KAPSAMI

A.1. Sigortanın Konusu

Bu sigorta sözleşmesi, 1219 sayılı Kanunun Ek 12 nci maddesi çerçevesinde, serbest ya da kamu veya özel sağlık kurum ve kuruluşlarında çalışan tabipler, diş tabipleri ve tıpta uzmanlık mevzuatına göre uzman olanların poliçe kapsamındaki mesleki faaliyeti ifa ederken, sözleşme tarihinden önceki on yıllık dönemdeki veya sözleşme süresi içinde mesleki faaliyeti nedeniyle verdiği zararlara bağlı olarak sözleşme süresi içinde kendisine yapılan tazminat taleplerine ve bu taleple bağlantılı yargılama giderleri ile hükmolunacak faize ve sigortalı aleyhine ileri sürülen tazminat talebine ilişkin makul giderlere karşı poliçede belirlenen limitler dahilinde teminat sağlar. Ancak on yıllık dönemin başlangıcı 30 Temmuz 2009'u geçemez ve bir aydan fazla sigortasız kalınan dönemlerde meydana gelen olaylara bağlı olarak sigortalı dönemlerde yapılan ihbarlar için sigorta koruması yoktur.

B. ZARAR VE TAZMİNAT

B.1. Rizikonun Gerçekleşmesi

Sigorta sözleşmesinin konusuna ilişkin olarak sigortalının kendisine tazminat talebinde bulunulduğunu öğrendiği ya da zarar görenin doğrudan doğruya sigortacıya başvurduğu anda riziko gerçekleşmiş sayılır.

CARTOONSTOCK.com

Search ID: aban1197

a. bacall
"Your medical problems are more complicated than I thought. I am going to refer you to another doctor, who has more medical insurance than I have."

Radyolojik malpraktiste günümüzde en çok kabul gören sınıflama – Renfrew sınıflaması

Error in radiology: classification and lessons in 182 cases presented at a problem case conference. LEGACY

D L Renfrew, E A Franken, Jr, K S Berbaum, F H Weigelt, and M M Abu-Yousef

- Tip 1 – İHMAL
- Tip 2 – YANLIŞ YORUMLAMA: patoloji anormal bulgu olarak algılanmış; ancak yanlış yorumlanmış
- Tip 3 – BİLGİ EKSİKLİĞİ: patoloji anormal bulgu olarak algılanmış; ancak bilgi eksikliğinden dolayı yanlış raporlanmış
- Tip 4 – PATOLOJİ ATLANMIŞ: patoloji rapor edilmemiş (retrospektif bakıda seçilebiliyor)
- Tip 5 – İLETİŞİM EKSİKLİĞİ: patoloji raporlanmış; ancak isteği yapan klinisyenle iletişim zaafiyeti mevcut
- Tip 6 – TEKNİK NEDENLER: teknik nedenlerle patoloji rapor edilmemiş (retrospektif bakıda da patoloji seçilemiyor)
- Tip 7 – ÖNCEKİ İNCELEME: patoloji rapor edilmemiş (eski tetkikler incelenmediği için)
- Tip 8 – KLİNİK BİLGİ : klinik bilgi olmadığından dolayı patoloji rapor edilmemiş
- Tip 9: MUTLU GÖZ SENDROMU
- Tip 10: KOMPLİKASYON (genellikle girişimsel işlemlerde)
- Tip 11 – ÖNCEKİ RAPORA AŞIRI GÜVEN: bir önceki rapora aşırı güven sonucu yapılan hatalar

T R D

1924

Türk Radyoloji Derneği

**RADYOLOJİ PRATIĞİNDE
YANILGI NEDENLERİ ve
BUNLARDAN KAÇINMA
YOLLARI**

Dr. Tamer KAYA

YANILGI NEDENLERİ

Yanılgılar radyolojik değerlendirmenin çok farklı aşamalarında ortaya çıkabilir. Bunlar; Değerlendirme Öncesi - Ön değerlendirme - Bakma - Görme - Algılama - Raporlama - Değerlendirme Sonrası aşamalarında olabilir. Bu aşamalara göre yanılgi nedenleri aşağıda verilmiştir.

RADYOLOJİK DEĞERLENDİRMEDE YANILGIYA NEDEN OLABİLECEK DURUMLAR

DEĞERLENDİRME ÖNCESİ DÖNEM YANILGI NEDENLERİ

Yanlış Hasta

Yanlış Tetkik

Yetersiz Tetkik ve yetersiz ekipman

Yetersiz hasta hazırlığı

Radyoloğun konsantrasyonu

Değerlendirme ortamı

ÖN DEĞERLENDİRME AŞAMASI YANILGI NEDENLERİ

Klinik bilgi olmaması

Klinik problemin anlaşılmaması

Klinik problemi çözmek için uygun olmayan tetkik

Hastanın diğer tetkiklerinin görülmemesi

Hastanın önceki aynı tetkikinin görülmemesi

Önceki radyoloji raporuna bakma ve etki altında kalma

BAKMA AŞAMASI YANILGI NEDENLERİ

Bakmama (Sistemik bakmama), Santral görmeyi etkin kullanmama

Çalışmanın bölünmesi

Mutlu göz sendromu (Satisfaction of Search)

Elde edilen radyolojik verinin tamamını kullanmama

GÖRME AŞAMASINDAKİ YANILGI NEDENLERİ

Görsel deneyim azlığı

Sadece beklenen patolojiye yönelik arama

Yanlış görme, Arefaktlar

Gördüğü halde unutma

Görme kusuru

ALGISAL YANILGI NEDENLERİ

Önyargı

Duygusal davranma

YORUM ve RAPORLAMA AŞAMASI YANILGI NEDENLERİ

Tıbbi bilgi ve deneyim

Anormal deme ama başka bir nedenle

Rutinize olma

Görülen yapıyı dikkate almama (Intentional Underreading)

Düşünülenin tam olarak yazıya aktarılamaması

Taraf hatası

Yazım hataları

Raporun sonuç bölümü ile ilgili hatalar

Raporun yazılması sırasındaki hatalar

Bir sonraki uygun yöntemin önerilmesindeki yetersizlik

DEĞERLENDİRME SONRASI YANILGILAR

Gerekli durumlarda sonuç hakkında bilgilendirme yapmada yetersizlik:

DİĞER YANILGI NEDENLERİ

Komplikasyonlar

Mükemmel olma çabası

İletişim eksiklikleri

Zaman

➤ Raporlama Hataları

- Raportör kaynaklı hatayı aza indirmek amacıyla; “saptanmamıştır, izlenmemiştir” yerine “yoktur, vardır” şeklinde raporlama tercih edilmeli.
- Şablon üzerinden yazmak tehlikeli: özellikle opere olgularda ve kadın-erkek ayrımında (uterus, prostat, opere safra kesesi vs..)
- Sağ/sol – özellikle dikkat edilmeli !!!

➤ Klinik bilgi ?

- Günlük iş yükünün fazla olduğu ve her tetkik için ideal zamanın ayrılamadığı kliniklerde, klinik bilginin önemi daha fazla.
- Ancak; radyoloğun klinisyen gibi düşünmemesi için, tetkik incelendikten sonra klinik bilgiye bakılması önerilmekte.

➤ Zor vakalara ayrı zaman ayırma

- Günlük randevu vakitleri genellikle rutin hastalara/hastalıklara göre belirlenir. Kompleks olguları günlük program içinde çözmeye çalışmak, hem o hastanın hem de randevulu diğer hastaların radyolojik değerlendirmesini olumsuz etkileyecektir.
- Bu hastaların değerlendirilmesi için, ek zaman dilimi oluşturmak gerekir.
- Biraz gecikmiş tanı, yanlış tanıdan daha iyidir !!!

➤ Sonucun hastaya ulaştığından emin olma

- Eğer hastada acil veya mutlaka tedavi edilmesi gereken bir patoloji saptandıysa; hastanın veya hastanın sağlığından sorumlu birinin bu konuda bilgilendirildiğinden emin olmak gerekir

--- Renfrew sınıflaması tip 5

➤ Hasta kaynaklı olmayan olumsuz şartlar

- Klinik bilgi verilmediğinden dolayı inceleme suboptimaldir.
- Çekimin optimal kalitede olmaması nedeniyle inceleme suboptimaldir.

-- Raporlama tamamlanıp imza atıldığında, radyolog tüm sorumluluğu üstlenmiş olur !!!

- Hasta hareketi, hastanın nefesini tutamaması, incelemeyi tolere edememesi hasta aleyhine !!!

➤ Hasta ile iletişim

- Ultrasonografi pratiğinde yeterli vakit ayrılmış ve uygun hasta-hekim ilişkisi kurulmuş hastalar, çok önemli bir olumsuz sonuca yol açmadığı müddetçe, hataları mazur görme eğilimindedirler.

➤ Girişimsel işlemlerde aydınlatılmış onamın koruyuculuğu ?

- Aydınlatılmış onam, sağlık çalışanını tıbbi uygulama hatalarına karşı korumaz. İşlem esnasında ortaya çıkan komplikasyonlara karşı tedbirler alınmadıysa, gerekli dikkat ve özen gösterilmediyse; aydınlatılmış onam sorumluluğu ortadan kaldırmayacaktır.

➤ Teşekkürler...

AuntMinnie.com

To avoid malpractice suits, watch what you don't say